

LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIUS

Švietimo ir mokslo ministru
Gerb. G. Steponavičiui
A. Volano g. 2/7, Vilnius

2012-01-17 Nr. (1.19.-2012)-2-86

DĖL SAVARANKIŠKO MOKYMOŠI TVARKOS APRAŠO PAKEITIMO

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 35 straipsnio 2 dalies 2 punktą nustato, kad atsižvelgdami į vaiko amžių ir jo išsilavinimo lygį, tėvai arba kiti teisėti vaiko atstovai turi teisę parinkti švietimo įstaigą, mokymosi formą bei metodus pagal vaiko protines ir fizines galias, įsitikinimus bei gabumus. Sprendžiant šį klausimą turi būti atsižvelgiama į vaiko nuomonę.

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos praktikoje, atliekant skundų tyrimą, suabejota, ar visuomet vaiko įstatyminių atstovų pasirinkimo teisė, ypač vaikui parenkant savarankiško mokymosi formą, atitinka teisėtus vaiko interesus. Galimybę vaikui mokytis namuose suteikia savarankiškas mokymasis ir mokymasis namuose. Priešingai nei namų mokymasis, reglamentuojamas Moksleivių mokymosi namuose organizavimo tvarkos, patvirtintos švietimo ir mokslo ir sveikatos apsaugos ministrų 2000 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. 259/153, savarankiškas mokymasis reglamentuotas labai liberaliai. Savarankiško mokymosi tvarkos aprašo (toliau – Aprašas), patvirtinto švietimo ir mokslo ministro 2007 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. ISAK-1759, nuostatos leidžia vienasmeniškai tėvams, be jokio objektyvaus pagrindo, ir mokyklos vadovui priimti sprendimą dėl savarankiško mokymosi.

Pažymėtina, kad iki 2007 m. rugsėjo 8 d. galiojusioje Aprašo, patvirtinto švietimo ir mokslo ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 258, redakcijoje buvo įtvirtintas griežtesnis reglamentavimas. Sprendimas (leidimas) dėl savarankiško mokymosi turėjo būti svarstomas pedagogų tarybos posėdyje. Pagal galiojančio Aprašo nuostatas, sprendimą dėl savarankiško mokymosi skyrimo priima mokyklos direktorius vienasmeniškai, atsižvelgdamas tik į mokinio prašymą (Aprašo 8 punktas) (už vaiko iki 14 metų sutartį dėl savarankiško mokymosi pasirašo vienas iš tėvų (globėjų). Aprašo 5 punktas nustato tik vienintelį apribojimą, jog savarankiško mokymosi pasirinkti negali mokinys iki 16 metų, turintis nepatenkinamą trimestrų, pusmečių ar metinių įvertinimų.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo, Švietimo įstatymo 35 straipsnio, 2011-2013 m. pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų 75, 79 punktų, patvirtintų švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. V-1016, nuostatos leidžia teigti, kad savarankiškas mokymasis turėtų būti pasirenkamas (skiriamas) atsižvelgiant į vaiko protines ir fizines galias, įsitikinimus bei gabumus ir tik dėl objektyvių priežasčių (vaikas negali mokytis bendrojo ugdymo mokykloje dėl ligos ar patologinės būklės, gyvena užsienyje ir kt.).

Atsižvelgiant į minėtą, teigtina, kad liberali savarankiško mokymosi formos pasirinkimo tvarka suteikia galimybę piktnaudžiauti bei sudaro sąlygas vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimui, todėl, siekiant užtikrinti tinkamą vaikų ugdymą, atitinkantį jų teises ir teisėtus interesus, yra būtina pakeisti Savarankiško mokymosi tvarkos aprašą.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, atsižvelgdama į Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatyme numatytą vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus teisę ir pareigą teikti siūlymus dėl vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsaugos gerinimo, kad nebūtų pažeidžiamos vaiko teisės ir jo teisėti interesai, bei vadovaudamasi Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo 11 straipsnio 1 ir 4 punktais, 12 straipsnio 1 dalies 10 punktu ir 15 straipsnio 1 dalimi, siūlo keisti Savarankiško mokymosi tvarkos aprašą, išsamiau, nustatant tam tikrus kriterijus, užkertančius galimybę piktnaudžiauti, reglamentuoti savarankiško mokymosi pasirinkimo (skyrimo) tvarką.

Taip pat prašau pateikti statistinę informaciją apie vaikus, kurie 2011-2012 mokslo metais mokėsi(osi) savarankiškai bei namuose (skirtas namų mokymas).

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė